

• ŠEIMA IR AUKLĖJIMAS

AR MEILĖ YRA MITAS?

PRANYS ALŠĖNAS

Garsus psichoanalistas, niujorkietis dr. Theodore I. Rubin, Ladies' Home Journal sako, kad taip. Meilė esanti mitas.

Atpasakojamaj formoj čia mėginsiu jo samprotavimus patiekti ir lietuvių motinoms, o taip pat — meilės siekiančiom jų dukterim.

Anot dr. Rubin, joks žmogiškasis jausmas nebuvo ir nėra lydimas tokios gaivalingos propagandos, kaip jautimas, padėtis arba veiksmas, kurie žinomi ir vadinami vardu meilė. Nežiūrint to, jis sako, meilė buvo ir yra toks veiksnys, kuris klaidina žmonių jausmus ir jų emocijas.

Toji (meilės) klaida, nors nuolat klaidinanti, esanti perduodama kartų kartoms, nesibaigiamai. Tokiu būdu esanti susidariusi tam tikra "meilės mitologija".

O kas paliečiamas tosios meilės mitologijos? Daugiausia, esą, moterys. Deja, pasekmės meilės mito dažnai esančios pritrenkiančios, o dažnai net fatališkos.

"Jauskis mylima, pulk į meilės glėbį, gėrėkis ir džiaukis meile"—tai motinų skatinimai, kurie įkvepiami mergaitei, dar jai kūdikiu beesant. Jau nuo tada, esą, pradedama kūdikį įtaigoti, jog meilė, ne kas kita, yra viskas. Ir kad meilės siekis yra pats svarbiausias iš visų kitų siekių.

Taigi, meilės mitas pradedamas kūdikiui skiepyti kartu su kūdikio maistu, o vėliau, paaugus, bėbrestant ir suaugus, esą, tiesiog su tam tikru "smegenų plovimu" (brainwashing) metodu. Kartais tas "smegenų plovimas" esti triukšmingas (blatant), kartais — subtilus, bet visada esantis ir, dažniausia, chroniškas, nuolatinis...

Šalimais meilės mito, mergaitėms iš mažystės dienų esą perduodama beprasmiška propaganda apie moterišką lyties žmonių rolę pasaulyje. Rezultatas šitokio skiepimo — išauginimas mergaičių nepilnais individualais, nepilnutiniais žmonėmis.

Tokiu būdu ir susilieja į vieną du skirtingi dalykai, kaip nebeatskiriami — moteriškumas ir meilė. Daugelis jaunų moteriškų lyties atstovių tiesiog, sergančios šitokiu asmeniniu narcizmu. Jos nesiekiančios nieko kito, tik būti patraukliomis vyrams. Visa kita — proto lavinimas, puoselėjimas dvasinių vertybių — visiškai nesvarbu...

Pagrindė susidaranti tokia padėtis, jog mergaitės išsiverdančios tame "meilės katilė" labai jau vienašališka sriubą: iš visų vertybių beliekanti tik viena — vienintelė — meilė. Pagaliau, ir toji pačiom mergaitėm atrodanti, lyg ir nebeprivaloma: joms ir nereikia mylėti, tik būti mylimom...

"Savo psichiatrinę praktikoj, — rašo dr. Rubin, — esu sutikęs daug moterų, turėjusių tiesiog baisiai tragiškas vedybas. Jos buvo ištėkėjusios už vyrų, su kuriais jų charakteriai ne-

turėjo nieko bendra. Kai jos būdavo klausiamos, kodėl tekėjo už tokių vyrų, atsakymas daugiausia būdavo šitoks: "Jis visą laiką man tvirtino, kad myli mane"... Taigi, jaunai moteriai, kuri buvo išauginta ir išauklėta meilės mito atmosferoje, tokia padėtis pasidaranti tiesiog tragiška. Ji, girdi, nebesijaučia, kad pati privalo mylėti ir gerbti savo vyrą, bet tenori tik pati būti mylima... Taigi, čia jau dar skirtingesnė rūšis vadinamo meilės mito — asmeniškos meilės šališkumas.

Meilės mitas esąs iskiepijamas ne tik šeimose. Tą uždavinį padedanti atlikti spauda, meno kūriniai, televizijos programos, kino filmai, dainos, knygos ir t. t. Visa tai sudarą įspūdį, jog gyvenimas — yra meilė, o meilė — gyvenimas. Gi moterys ir meilė — tasas vienas ir tas pats! Taigi, gyvenime nieko nebereikia ir siekti, tik meilės, o dažnu moterų atveju — tik būti mylimoms...

Todėl nedidelis stebuklas, sako dr. Rubin, kad tiek daug nūdienos jaunų mergaičių iš taip suprastos meilės šiandien susilaukiančios kūdikių...

Tad, vis to nūdienio "meilės judėjimo" pasekmės!

Daugelyje šeimų dukterys esančios įkalbamos eiti į kolegijas, universitetus, kad pasiekus karjeras ir susikūrus "ką nors geresnio, vertingesnio", neslepiant pasakyti, kad gavus gerą, turtingą ir... mylintį vyrą.

Šiuo atveju pasakytina: eik į kolegiją, universitetą, mokykis, studijuok ir lavinkis, bet nevienasališkai — ne dėl vyro, dėl meilės, bet visapusiškai!

Daugelis jaunų moterų, būdamos dar netekėjusios, pasiekiančios augšto išsilavinimo laipsnio, dirbančios mokslo srityse, bet ir ten joms pasidarą tvanku, mat, netekėjusios — neišsipildęs meilės mitas. Gi kitos ir ištėkėjusios nelaimingos. Kodėl? — dėl pervertinto meilės mito...

Čia atpasakojamasis daktaras — psichiatras cituoja kitą psichoanalistą dr. K. Horney, kuris šitaip detalizuoja pervertinto meilės mito aukas — moteris. Esą, tokios moterys savo vyrų atžvilgiu galvojančios ir tariančios: "Jeigu tu myli mane, visuomet privalai būti tvirtas, logiškas, viską atleidžiantis, viską suprantantis ir viską pamirštantis visus kitus reikalus, tik būti kartu su manim ir būti ten, kur aš panorėsiu"...

Gi kai vyras nebepajėgia tokio meilės mito įgyvendinti ir išpildyti, prasi-dedąs tarpusavio karas, nuvedas — kur? Į skyrbas. O jeigu dar tokia padėtis ir nesekanti, tai šeimos gyvenimą lydis nesuderinimas, pyktis, cinizmas, beviltiškumas, depresija ir, pagaliau, tarpusavio neapykanta.

Žinoma, ne kiekviena moteris esanti meilės mito auka. Priklauso nuo to, kaip jos motina ją augino ir auklėjo, kokia bendrai šeimos aplinka buvo, o

V. KASIULIS

PORA

svarbiausia, kaip ji pati išsivystė beaugdama!

Meilė šeimoj, be abejonės, esanti reikalinga ir beveik vienas iš reikalingiausių dalykų, bet ji — negalinti būti pervertinta, paversta mitu. Meilė šeimoj privalanti lygiagrečiai eiti su kitomis, ypač dvasinėmis, vertybėmis, tik tuomet ji įgausianti tikrą vertę!

Salia meilės šeimoje labai didelį vaidmenį vaidino daug faktorių: abiejų partnerių kilmė, kultūra, kalba etc. Tik šiuos ir daug kitų vertybių abiem puoselėjant galima susilaukti abipusės tarpusavio meilės ir gražaus sugyvenimo. Abu — vyras ir žmona — neprivalą būti užsidariusiais, bet nuolat besimokinančiais pirmiausia iš savęs paties, po to, iš savo partnerio. Jie privalą džiaugtis ir tenkintis abiejų vienas kitam teikiama meile, emocijomis, intelektu, vaikų auginimu ir auklėjimu, etc.

* * *

KIVIRČAS TARP ŽMONOS IR VYRO

KUN. B. MIKALAUSKAS

Ar apsimoka dėl menkiausio dalykėlio bartis, ginčytis, pyktis? Tas nieko nepadaeda, tik ardo sugyvenimą ir kenkia sveikatai.

Galima ir reikia išvengti kivirčų. Geriausias būdas išspręsti nuomonių skirtumą, kurių visada esama, užbėgant už akių atstrebėjimui ginčui. Pirmoji sąlyga — išklausyti. Labai svarbu išmokyti kantriai ir atyžiai išklausyti viens antro pareiškimus, problemas, nusiskundimus. Visa tai sužinojus, tik tada duoti atsakymą. Tokiu būdu bus išvengta nesusipratimų, vedančių į nemalonų kivirčą.

Antra, bandyk suprasti. Neatmesk kito nuomonės, leisk paaiškinti, ir tik tada sprendk.

Trečia, svarstyti ramiai, nesikarščiuojant. Nebandyk užsispyrusiai prarasti savo nuomonę, visai atmetant antros pusės nuomonę.

Imkime pavyzdį iš realaus gyvenimo. Vyras sumano išsitystyti dirbtuvėlę, naudingą namų reikalams. Jis tai pasako savo žmonai, o jina tuojau pasipriešina. Vieton ramiai išsiaiškinti, vyras užakcentuoja, kad tas dalykas bus labai naudingas, pasitarnaus

šeimos labui, be to, sveikas užsiėmimas. Žmona pasilieka prie savo minties ir pradeda šaudyti atgal, apkalbindama vyrą pinigų eikvojimu. Jis atsikerta atgal.

Pagaliau vyras laimi, nes žmona pavargo besiginčydamas. Bet jina lieka pikta ilgą laiką, nepakęsdama jo dirbtuvėlės.

Tai nebūtų atsitikę, jei jis būtų iš anksto paaiškinęs dirbtuvėlės reikšmę ir naudą, ramiai išklausant viens antrą.

Sykį įsivėlus į kivirčą, sunku sustabdyti, einama į blogesnę pusę. Tačiau yra priemonių išsigelbėti. Štai jų kelias:

Laikytis ramiai, niekados nediskutuoti reikalo pikto įkarštyje.

Išklausyti antrąją pusę iki galo. Nešaudyti žodžiais atgal.

Neatsikirsti įžūliai: tai būtų tik gaisro padidėjimas.

Truputį nusileisti. Tai nebūtų silpnumo parodymas. Dažnai yra tvirtumo ženklas.

Jei buvo kivirčas, nbandyk jo prisiminti vėliau. Tai būtų tik kelias į didesnius ginčus.

Geras ir sveikas dalykas rasti kivirčo priežastį ir tai, kas prie to privedė, kad išvengus naujų nesupratimų. Atviresnis ir nuoširdesnis pasikalbėjimas atidengtų visą problemą, ir paaiškėtų, kad visai nebuvo verta jokio susibarimo.

Ginčas yra vaikiškas dalykas. Kas mėgsta ginčus, tas nebando išvengti antrosios pusės nuomonės, tik užsispyrusiai laikosi savosios. Susikirtimo pabaigoje paprastai nieko nepasiekama, problema lieka neišspręsta.

* ☆ *

... rašo apie mus ...

LIETUVĖ MOTERIS — HEROJĖ AR SAVANAUDĖ?

AL. GIMANTAS

Dažnai girdime ir skaitome ištisas panegirikas apie lietuvių moterį. Aišku, daug tiesos tose odėse lietuvi. Bet kartais imi žmogus ir suabejoji, ar jau tikrai mūsų moteris verta tų visų laurų, kurie jai skiriami. Kaip tik ta tema pasibaigusios vasaros metu teko dalyvauti pokalbiuose, diskusijose, jų klausytis ir pačiam įsijungti. Tiesa, tai buvo grynai vyriška auditorija, ir nebuvo kam ginti ar bent teisinti moteriškos pusės.

* * *

Nebuvo nusiskundimų, kad mūsų moteris būtų bloga žmona, bloga namų šeimininkė, bloga šeimos reikalų tvarkytoja ar planuotoja. Bet iš visos eilės tautiečių teko girdėti pastabų, jog daugeliu atvejų mūsų vyriškoji pusė kur kas plačiau ir giliau galėtų

įsijungti į visokeriopą bendrąją visuomeninę, kultūrinę ir politinę veiklą, jei būtų daugiau supratimo, pasiaukojimo iš moteriškosios šeimos pusės. Esą vis dažniau pastebimi reiškiniai, kad žmonos tiesiog draudžia savo vyrams bent kiek aktyviau įsijungti į lietuvišką gyvenimą, bent kiek ryškesne medžiagine auka prisidėti prie bendrųjų reikalų, neretai verčia vyrą mažinti išpareigojimus, ar tai būtų moraliniai ar materialiniai dalykai. Esą tikram ar tariamam šeimos labui reikalaujama atsisakyti pareigų lietuviškai bendruomenei. Girdi, iš to jokios naudos — šeima, vaikai duonos nevalgys, iš to neaprupinsi vaikų maistu, pastoge, drabužiais. Ar tai perdėti tvirtinimai, sunku pasakyti, bet galėtume tuos faktelius visai nesunkiai patikrinti.

* * *

Savo ir šeimos ateities vardan moterys persiima pavyduliavimo manija savo kaimynams, bičiuliams, pažįstamiems. Iš to esą kyla vis didesni reikalavimai savo vyrams. Girdi, kaip gi čia nusileisi Jonaičiams, Petraičiams ar Gvazdikams. Štai, tie važinėja beveik dešimties tūkstančių vertu autovežimiu, anie ką tik įsikūrė naujoje \$50.000 vertės sodyboje, kasmet važinėja po užsienius ir t.t. Užuo užtikrinęs savajai šeimai geresnį gyvenimą, tu, vyrelė, tik laiką gaišini su tais visais lietuviškais žaidimais ir panašiomis fantazijomis. Visvien čia nieko rimto, nieko naudingo, geriau jau daugiau rūpinkis savais reikalais, savąja šeima... O tą visą laiką, kuris iki šiol buvo skiriamas savajai tautai, kur kas geriau sunaudosi gilindamas pažintis su darbovietės vadovybe, su jais eidamas kėgluoti, golfa žaisti. Vėliau ar anksčiau tai galės atsiliiepti ir tavajai karjerai darbovietėje. Geriau pasistenk daugiau antvalandžių gauti, nes su pinigų šiame krašte viską pasieksi, viską gausi, o su lietuvių vargiai ar toli nukeliausi — gal tik į šalis, bet jokių būdu ne priekin...

* * *

Kad ir kuklesnės, bet įdomios žinios ateina iš anapus apie lietuvių moterį, sovietinamoje aplinkoje gyvenančią. Ir ten, pasirodo, dažnėja atvejai, kur žmona skatina vyrą ("pažiūrėk tik į Jonaitį, Petraitį...") įsirašyti į partiją, kad pagerintų materialinį gyvenimą, gilinti pažintį su atėjūnais viršininkais, jiems pataikauti, kad tas galėtų padėti tarnyboje kopti, gauti geresnę poziciją, privilegijas, gal automobilį, vasarnamį, ilgesnes atostogas gerame kurorte, ekskursijas po artimesnį ar tolimesnį užsienį ir t. t. Esą būtų daugiau pasyvumo, gal net rezistencinės dvasios, jei mūsų moteris nebūtų taip lengvai pasidavusi miesčionėjimo, turtėjimo dvasiai, kuri, deja, kerta iki šiol buvusius gana sveikus mūsų tautos moralinius pagrindus.

* * *

Šie visi teigimai, teisingiau pastabos, tenebūna suprantos kaip kaltinimo aktas lietuvių moteriai. Čia tik mintys, rodančios, kad neviskas jau taip gražu, kilnu ir gera lietuvių moters gyvenime. Naivu būtų ginčyti, kad turime dešimtis, jei ne šimtus, pavyz-

džių, aiškiai liudijančių iškilų, pasiaukojančių ir tikrai vertą pavyzdžio bei pasididžiavimo lietuvių moters vaidmenį tiek išeivijoje, tiek ir tėvynėje. Čia tik kyla klausimas, ar tų šimtų tikrai mums užtenka? Gal reikėtų siekti, kad ne šimtai, bet tūkstančiai mūsų moterų suprastų, pajustų savąją misiją tautos tragiškomis dienomis, kai net ir vienas paklydimas gali būti skaudus. Ilgus šimtmečius lietuvių moteris švietė ir savo kilnumu ir jautrumu. Ar tikrai šiandien ji yra kitokia?

("Tėviškės Žiburiai")

MOTERIS IR SPAUDA

Moterims vis dar nelengva pasiekti didesnių augstųjų žurnalistikos ir apšvietimo spaudoje. Gal dėlto, kad moteris vis "neturi laiko" ilgesnei valandėlei prisėsti prie savo rašomojo stalo, pastudijuoti geresnius beletristinius, ar mokslinius veikalus, parymoti, susikaupti, pamąstyti — ir pasilenkti prie rimtesnio straipsnio parašymo. Juk tik žvilgtelkime į mūsų vyrus — kultūrinius, spaudos darbuotojus. Pamatysime, kad jie pamaži, palaipsniui, plačiai apsiskaitydami eina prie savo geresniųjų darbų. Su tais darbais jie niekad neskuba. Ilgesnį straipsnį periodiškai jie ruošia kad ir kelis mėnesius, pusmečius ar metus, geresnis dalykas greit neparašomas. O ir parašytą nereikia skubėti duoti atspausdinti. Jis turi pagulėti, "pasipermentuoti", pasikui turi būti dar kartą gerai peržiūrimas — pataisomas, papildomas, ir tik tada jis laikomas paruoštu spaudai.

O mes, moterys? Ar gi turime šitokių savo rašytinių darbų metodų? Dažnai viską "kepame ant greitųjų", ir vis beveik pripuolamai, kartais net atstumtinai — nėra laiko tuo užsiimti. Reikia virti, reikia kepti, reikia skalbti, reikia grindis vaškuoti, reikia bėgioti po krautuves, reikia arbatėles, iškilnių stalus ruošti... Mes vis dar tesame vergės karalienės. Kasdienės Smulkmenos. Ne be reikalo iškilo tas Women's Liberation. Mums, kaip ir vyrams, reikalingas dvasinis atsikvėpimas, laisvas, kūrybinis, į augstumas nešantis polėkis. Be jo moteris ir ateinančioms amžiams liks tik virėja, gommurio lepintoja.

Neagituoju, kad inteligentė moteris bėgtų iš virtuvės, kad taptų vien kabinetine. Idealu būtų, kad ji rastų išeities gražų kelią tarp virtuvės stalo ir rašomojo stalo. Kad bent dvi-tris valandas kasdien galėtų skirti grynai intelektualiniam, kūrybiniam darbui. Tai jau ir tai būtų gerai! Jei pasižvalgysime mūsų moterų rašytojų pasaulyje ir pasiklausysime vyro-kritiko žodžio — tai nors mirk iš išgascio. Moterų kūriniai, ypač romanai, daugiausia yra parašyti anoje, augščiau minėtoje, virtuvinio susmulkėjimo atmosferoje. Jie pakankamai neišmąstyti, stiliškai neišlyginti, veiksmo atžvilgiu neišbaigti, perkrauti moterišku sentimentu. Už tai vyrai — kritikai, rankovę atsirai-toję, iš visos jėgos pliekia tokių kūrinių autorėms į ausį, ant jų veikalų uždrėbė riebių neiginį. Štai tau, moterėle, ir pyragai...

M. M.